

STANDARDELE INTERNAȚIONALE DE RAPORTARE FINANCIARĂ (IFRS) – BAZELE CONCEPTUALE ȘI APLICAREA ACESTORA ÎN PRACTICA ENTITĂȚILOR AUTOHTONE

Natalia CURAGĂU, dr., conf. univ., ASEM

Abstract. *Switching to the accounts in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) by entities in Moldova is dictated by the need to respond to the global economy and business communication.*

Application of international accounting standards certainly offers a number of advantages for entities in the RM.

The main advantage of the application of these accounting rules is the possibility of strengthening the international financial statements for multinational companies and increase the confidence of potential foreign investors.

IFRS are essential for safe and efficient operation of national and international markets and provides greater transparency and comparability in financial reporting. Also, IFRS have a major contribution to a better understanding of the financial position and performance of reporting entities, and thus increase access to international financial markets entities.

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (cunoscute sub acronimul IFRS provenit de la denumirea în limba engleză International Financial Reporting Standards) reprezintă un set de standarde contabile. În prezent, ele sunt emise de International Accounting Standards Board (IASB). Multe dintre standardele care fac parte din IFRS sunt cunoscute sub vechea denumire de Standarde Internaționale de Contabilitate (IAS). Referențialul contabil internațional este produsul organismului internațional de normalizare „Consiliul internațional al standardelor contabile” IASB. Înființat în anul 1973, acest organism a avut ca obiective elaborarea și publicarea în interesul publicului de standarde contabile internaționale ce trebuie să fie respectate cu ocazia prezentării situațiilor financiare, precum și asigurarea acceptării și aplicării acestor norme la nivel mondial.

Standardele internaționale pot fi aplicate numai entităților mari (în special grupuri de societăți) care au vocație internațională și care sunt influențate sau sunt chiar consecințele fenomenelor de mondializare și de globalizare. Situațiile financiare ale unei entități, indiferent de țara de origine, întocmite conform Standardelor contabile internaționale vor fi acceptate pe orice piață de capital din lume.

Armonizarea în contextual internațional se realizează prin asimilarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) emise de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB). Uniunea Europeană este preocupată pentru armonizarea deplină între Directivele Europene și Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), IFRS-urile fiind obligatorii pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate. O mare parte din țările membre ale Uniunii Europene aplică reglementări contabile naționale conforme cu directivele europene, la întocmirea situațiilor financiare individuale, iar Standarde Internaționale de Raportare Financiară sunt utilizate pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate.

Societățile comerciale autohtone ale căror valori mobiliare la data bilanțului sunt admise la

tranzacționare pe o piață reglementată, care întocmesc situații financiare consolidate, companiile și societățile naționale, persoanele juridice care aparțin unor grupuri de societăți și care intră în perimetrul de consolidare de către o societate-mamă, persoane juridice care beneficiază de împrumuturi nerambursabile sau cu garanția statului, au avut obligația ca începând cu exercițiul financiar 2012 să aplice Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Situațiile financiare obținute prin aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară fac obiectul auditului financiar.

Internaționalizarea este susținută de armonizarea sistemului contabil autohton cu elementele referențialului contabil internațional sau implementarea directă a elementelor referențialului contabil internațional. Acest referențial cuprinde: - un cadru contabil conceptual (care stabilește obiectivele situațiilor financiare, definește elementele situațiilor financiare, stabilește criteriile de recunoaștere a acestora, prezintă caracteristicile calitative ale situațiilor financiare etc.).

Situațiile financiare sunt întocmite și prezentate de diverse entități din întreaga lume pentru utilizatori externi. Deși astfel de situații financiare pot părea similare de la o țară la alta, există diferențe care probabil au fost cauzate de o varietate de factori sociali, economici și juridici, precum și de faptul că diferite țări, în momentul stabilirii dispozițiilor naționale, au avut în vedere necesitățile unor utilizatori diferiți ai situațiilor financiare.

Aceste circumstanțe diferite au condus la utilizarea unei diversități de definiții pentru elementele situațiilor financiare: de exemplu, active, datorii, capitaluri proprii, venituri și cheltuieli. Totodată, acestea au avut ca rezultat utilizarea unor criterii diferite pentru recunoașterea elementelor în situațiile financiare și o anumită preferință pentru diferitele baze de evaluare. De asemenea, au fost afectate domeniul de aplicare al situațiilor financiare și informațiile prezentate.

Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate s-a angajat să reducă aceste diferențe, urmărind să armonizeze reglementările, standardele contabile și procedurile referitoare la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare. Acesta consideră că armonizarea se poate realiza cel mai bine punându-se accent pe întocmirea de situații financiare care să furnizeze informații utile pentru luarea deciziilor economice.

Conform art. 4 al Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, în Republica Moldova:

- entitatea de interes public ține contabilitatea și întocmește situațiile financiare conform IFRS;
- entitățile care aplică sistemul contabil în partidă dublă, altele decât instituțiile publice și entitățile specificate la alin.(1), art. 4 al Legii contabilității, țin contabilitatea și întocmesc situațiile financiare în baza IFRS sau SNC, conform politicilor contabile;
- entitățile care aplică sistemul contabil în partidă simplă țin contabilitatea conform normelor aprobate de Ministerul Finanțelor;
- în cazul în care prevederile SNC și ale altor acte normative elaborate și adoptate de Ministerul Finanțelor nu stabilesc unele reglementări prevăzute în IFRS, entitatea este încurajată să aplice prevederile IFRS până la acceptarea lor de Guvernul Republicii Moldova;
- instituțiile publice aplică sistemul contabil în partidă dublă, țin contabilitatea și întocmesc rapoartele financiare în baza SNCSP sau a normelor metodologice aprobate de Ministerul Finanțelor pentru sectorul bugetar.

Astfel se poate de specificat că, prima categorie este categoria agenților economici care aplică în activitatea lor standardele internaționale de contabilitate, care se divizează în:

- Agenți economici care sunt obligați prin art. 4, alin. (1) Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007. Acestea sunt entitățile care au importanță deosebită pentru public datorită domeniului de activitate, care reprezintă o instituție financiară, un fond de investiții, o companie de asigurări, un fond nestatal de pensii, o societate comercială ale cărei acțiuni se cotează la Bursa de Valori a Republicii Moldova.
- Agenți economici care deja aplică aceste standarde (IFRS). În cele mai dese cazuri acestea sunt filiale ale companiilor internaționale, care pregătesc situațiile financiare pentru consolidare. Aceste companii în marea majoritate duc evidența contabilă pe parcursul anului în SNC, iar apoi la sfârșitul perioadei de raportare stabilesc diferențele între standarde și întocmesc ajustări pentru a le aduce în conformitate cu IFRS. Unii din acești agenți economici fac aceasta cu ajutorul specialiștilor săi, alții apelează la companii de audit (în marea majoritate a cazurilor la companii din Big4). Trecerea completă la IFRS a acestor

agenți economici nu va fi efectuată în curând, sunt multe probleme din domeniul fiscal, prezentarea situațiilor financiare organelor de stat, lipsa programelor contabile, lipsa personalului calificat etc.

- Agenți economici care doresc să se acrediteze la instituții financiare internaționale (dobânda la aceste instituții este cu mult mai mică decât în Republica Moldova) sau care au un potențial investitor străin. Acești agenți economici, la prima etapă, vor face o ajustare a situațiilor financiare întocmite în SNC pentru ale prezenta în SIRF și în cele mai dese cazuri vor apela la companii de audit.
- Agenți economici care vor să emită valori mobiliare pe piața internațională.
- Agenți economici care conform art. 4, alin. (2) Legii contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 au dreptul să aleagă între IFRS și SNC. Aici de fapt se includ și ultimele trei categorii de mai sus, dar s-a separat într-o categorie distinctă agenții economici care nu au tangențe cu externul. De fapt această categorie este cea mai mare și probabil constituie 90-95% din toți agenții economici existenți în Republica Moldova. Acești agenți economici, probabil, în timpul apropiat nu vor alege IFRS, din cauza că sunt costuri mari pentru trecere: necesitatea specialiștilor care cunosc IFRS, instruire, programe contabile etc.

Un avantaj la trecerea la IFRS poate servi cazul în care agentul economic va fi avantajat la plata impozitelor și taxelor, de exemplu. Aceasta poate fi făcut intenționat pentru a stimula aplicarea IFRS sau neintenționat din cauza lipsei cunoștințelor aprofundate în materia standardelor internaționale. În ultimul caz, într-o perioadă de doi-patru ani vor fi închise toate porțile de acest gen, după ce o să posede și statul de specialiști calificați. De obicei, dacă vor exista asemenea situații, specialiștii din companiile de audit vor găsi aceste lacune și le vor propune clienților săi. Statul înțelege bine că IFRS nu vor fi aplicate la scara largă la noi în țară, și a decis ca SNC să fie ajustate la maxim posibil la IFRS – ceea ce presupune a fi un factor pozitiv.

- Companii de audit și prestare a serviciilor de evidență contabilă. Pe piața națională sunt prezente toate companiile de audit din grupul Big4 și încă câteva companii internaționale mai mici. Aceste companii la sigur dețin specialiști calificați în IFRS, deoarece prestează servicii de audit a situațiilor financiare întocmite conform IFRS, prestează servicii de consultanță, implementare și evidență contabilă conform IFRS. În afară de aceasta mai există și companii locale, la un număr mic, care posedă specialiști în IFRS. Toate aceste companii realizează faptul că IFRS este viitorul nostru apropiat și deținerea specialiștilor calificați în standarde internaționale nu este un mof, ci o necesitate.

Cea de a doua categorie reprezintă pe utilizatori ai situațiilor financiare întocmite conform IFRS, și anume:

- investitorii străini și locali. Investitorii locali nu prea sunt interesați în care standarde sunt întocmite situațiile financiare. Cei străini vor fi cointeresați în primirea rapoartelor conform IFRS, deoarece marea majoritate care caută unde să plaseze banii peste hotare înțeleg și cunosc aceste standarde – este ca și cum o limbă comună de comunicare. Dar aici apare o condiție foarte importantă – investitorii trebuie să primească asigurări clare că rapoartele sunt pregătite calitativ conform IFRS. Aici sunt mai multe soluții, una mai simplă, dar cu cheltuieli suplimentare din partea investitorului sau agentului economic în care se preconizează de a fi investit, situațiile financiare vor fi pregătite de companii de audit internaționale (sau poate vreo câteva recunoscute locale) sau auditate de ele. Altă soluție mai amplă și complexă care vine din partea statului și a profesiei în general prin ridicarea nivelului de credibilitate în profesia contabilă prin stabilirea diferitor nivele de cunoștință, accesul la profesie, dezvoltare profesională continue, codul etic etc. Numărul acestei categorii de investitori străini este foarte greu de estimat, aici totul depinde de climatul investițional din țară, care este deplin în responsabilitatea statului.

Deci, trecerea la evidența contabilă în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) de către entitățile din Republica Moldova este dictată de necesitatea de a răspunde cerințelor economiei globale și comunicării în afaceri.

Aplicarea normelor contabile internaționale oferă cu siguranță o serie de avantaje pentru entitățile din RM.

Principalul avantaj oferit de aplicarea acestor norme contabile este posibilitatea consolidării situațiilor financiare la nivel internațional pentru companiile multinaționale și creșterea încrederii

potențialilor investitori străini.

IFRS sunt esențiale pentru funcționarea eficientă și sigură a piețelor naționale și internaționale și asigură o transparență și comparabilitate sporită în raportarea financiară. De asemenea, IFRS au o contribuție majoră pentru o mai bună înțelegere a poziției și performanței financiare ale entităților raportoare, și în acest mod sporesc accesul entităților la piețele financiare internaționale.

Totodată, implementarea IFRS în entitățile raportoare va diminua costurile aferente raportării financiare și auditului extern al acesteia, eliminând necesitatea întocmirii a mai multor seturi de rapoarte financiare.

Un aspect destul de important se referă la numeroasele diferențe ce apar între standardele contabile naționale și IFRS. Principalele momente în acest sens ar fi noțiunea de valoare justă; evaluarea și determinarea pierderii din depreciere (pierderea de valoare) a valorilor mobiliare, creditelor, activelor materiale pe termen lung, activelor nemateriale, stocurilor, creanțelor și altor active; aplicarea ratei dobânzii efective la evaluarea veniturilor aferente activelor financiare; tratamentul contabil al activelor financiare desemnate la valoarea justă prin Raportul de profit și pierderi, păstrate până la scadență și a celor disponibile pentru vânzare; instrumentelor financiare derivate etc.

Societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată au obligația de a aplica Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) la întocmirea situațiilor financiare anuale individuale, începând cu anul 2012. Aceste entități aveau opțiunea (fără a fi obligate) de a întocmi un set distinct de situații financiare în conformitate cu IFRS pentru alți utilizatori decât entitățile statului (de exemplu, Biroul Național de Statistică). Se realizează astfel o trecere de la aplicarea voluntară a IFRS la aplicarea obligatorie.

Entitățile trebuie să întocmească și să publice situațiile financiare individuale în baza IFRS în limba română și în moneda națională. Situațiile financiare anuale întocmite pentru anul 2014 în baza IFRS, deja fac obiectul auditului statutar. Entitățile vizate vor trebui să asigure continuitatea aplicării IFRS, chiar și în eventualitatea în care ulterior valorile lor mobiliare nu mai sunt admise spre tranzacționare pe o piață reglementată.

Situațiile financiare întocmite în baza IFRS sunt destinate exclusiv pentru a fi utilizate de entitățile respective, acționarii acestora și Comisia Națională a Pieții Financiare (CNPF) și nu pot fi invocate ca fundament al deciziei de investiție. Entităților reglementate și supravegheate de CNPF li se solicită și prezentarea diferențelor dintre tratamentele contabile conform reglementărilor naționale și tratamentele prevăzute de IFRS pentru fiecare element al situațiilor financiare alături de explicațiile aferente.

În concluzie, implementarea IFRS de către entitățile autohtone este o necesitate explicată prin cerințele actuale de raportare a situației economico-financiare prin prisma reglementărilor naționale și internaționale, ce armonizează perceperea mai clară a informațiilor de către utilizatorii interni și externi, care în final au posibilitatea luării deciziilor adecvate ce vizează activitatea entităților analizate.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2014, nr. 27-34 / 61 din 07.02.2014 cu modificările și completările la zi
2. SĂCĂRIN Marian, Practici și reglementări de consolidare a conturilor. Editura ASE. București, 2012. 376 p. ISBN 978-606-505-545-2.
3. Cadrul *conceptual al contabilității, componentă a teoriei contabile*, Disponibil: <http://www.scribd.com/doc/120575724/Cadrul-conceptual-al-contabilit%C4%83%C8%9Bii>
4. <http://www.contabilsef.md/newsview.php?l=ro&idc=13&id=6542>
5. http://ceccar.ro/ro/?page_id=3015